

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF SILVIO CAMILLERI
ONOR. IMĦALLEF TONIO MALLIA
ONOR. IMĦALLEF JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta ta' nhar il-Ġimgħa 26 ta' Mejju 2017

Numru 17

Rikors Numru 256/10 JZM

**Marie Therese, Richard Fenech u Mario Lino Fenech
fil-kwalita` tagħhom ta' eredi prezunti
tal-mejjet Frank X. Fenech**

v.

Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Miżjud

Il-Qorti:

Rat ir-rikors li r-rikorrenti Marie Therese Fenech et ipprezentaw fis-17 ta'

Marzu, 2010, li jaqra hekk:

“Rat ir-rikors prezentat fis-17 ta' Marzu 2010 li jaqra hekk –

“Illi l-mejjet Frank X. Fenech li miet fit-18 ta' Frar 2010 kien ircieva fl-istess gurnata tal-mewt tieghu nota ta' talba għall-hlas tal-Kummissarju tat-Taxxi fuq il-Valur Miżjud li permezz tagħha gie nterpellat f'ismu personali u kif ukoll bhala direttur għan-nom u in rappresentanza tas-

socjeta` Auto Repairs and Services Limited (C20077) sabiex ihallas l-ammont ta` tnejn u erbghin elf sitt mija u ghoxrin ewro u disgha u sitting centezmu (€42,620.69) bhala Taxxa fuq il-Valur Mizjud.

“Illi l-esponenti ghandhom interess li jikkontestaw din il-pretensjoni tal-Kummissarju intimat, anke f`dan l-istadju fil-kwalita` taghhom ta` eredi prezunti tal-mejjet Frank X. Fenech, u permezz tar-rikors odjern u kif ser jirrizulta waqt it-trattazzjoni tieghu, ser jitressqu provi kuntrarji li juru li l-ammont pretiz mill-intimat mhuwiex dovut minn Frank X. Fenech la fil-kwalita` tieghu personali u lanqas bhala direttur ghan-nom u in rapprezzentanza tas-socjeta` Auto Repairs and Services Limited (C20077).

“Illi t-talba tal-Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud hija nfondata fil-fatt u fid-dritt ghas-segweni ragunijiet :

“Illi l-mejjet Frank X. Fenech ma kienx direttur tal-kumpannija Auto Repairs & Services Ltd. u dan sa minn qabel ircieva l-imsemmija nota ta` talba ghall-hlas u ghaldaqstant ma jistax jitqies bhala rapprezzentant taghha fit-termini ta` l-artikolu 66(1) ta` l-Att dwar it-Taxxa fuq il-Valur Mizjud (Kap. 406);

“Illi l-kumpannija Auto Repairs & Services Ltd. qiegħda fi process ta` stralc b`ordni ta` din l-Onorabbli Qorti kif diversament preseduta u kwalunkwe talba ghandha ssir lill-amministratur provizorju ta` l-istess kumpannija ;

“Illi subordinament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-artikolu 66(5) ta` l-Att dwar it-Taxxa fuq il-Valur Mizjud ma japplikax fil-konfront ta` l-esponenti Frank X. Fenech minhabba l-fatt li huwa ma kellux taht it-tmexxija, amministrazzjoni jew kontroll tieghu xi flus jew proprjeta` tal-kumpannija Auto Repairs & Services Ltd ;

“Illi ghaldaqstant l-avviz mahrug mill-intimat kontra l-mejjet Frank X. Fenech ma jistax jikkostitwixxi titolu ezekuttiv fil-konfront ta` l-eredita` tieghu ;

“Ghaldaqstant ghar-ragunijiet suesposti l-esponenti umilment jitlob li din l-Onorabbli Qorti joghghobha tiddikjara t-talba maghmula fil-konfront tal-mejjet Frank X. Fenech mill-Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud permezz tan-nota ta` talba ghall-hlas tas-16 ta` Frar 2010 bhala wahda nfondata fil-fatt u fid-dritt.”

Rat ir-risposta tal-intimat li in forza tagħha eċċepixxa:

“1. Illi l-ammont mitlub permezz tan-nota ta` talba ghall-hlas mertu ta` dawn il-proceduri jirrapprezzenta ammont dovut mis-socjeta` Auto Repairs and Services Limited ghall-perjodu qabel ma nbeda l-process ta` stralc ta` l-istess socjeta`, u dan kif ser jigi ppruvat waqt it-

trattazzjoni tal-kawza. Frank X. Fenech kien wiehed mill-ewwel diretturi tas-socjeta` Auto Repairs and Services Limited u qatt ma rrienza minn tali kariga u ghalhekk, kuntrarjament ghal dak allegat mir-rikorrenti, Frank X. Fenech kien fil-fatt direttur (u ergo rapprezentant ai termini ta` l-Artikolu 66(1) tal-Kap. 406) tas-socjeta` Auto Repairs and Services Limited f`dak il-perjodu ghal liema hija dovuta s-somma mitluba ;

“2. Illi bir-rispett kollu, il-fatt illi s-socjeta` Auto Repairs and Services Limited issa qieghda fi process ta` stralc huwa totalment irrelevanti fir-rigward tat-talba ghall-hlas maghmula fil-konfront ta` Frank X. Fenech personalment. Huwa minnu illi gia la darba s-socjeta` Auto Repairs and Services Limited qieghda fi process ta` stralc kwalunkwe talba ghandha ssir lill-istralcjarju tal-kumpannija, pero` dan japplika biss fir-rigward ta` talbiet maghmula direttament fil-konfront ta` l-istess socjeta`. It-talba in kwistjoni hi maghmula fil-konfront tar-rikorrent bhala eredi ta` Frank X Fenech personalment in kwantu rapprezentant tas-socjeta` Auto Repairs and Services Limited ai termini ta` l-Artikolu 66(1) tal-Kap. 406, kif gia` inghad, u kwindi in kwantu responsabbli b`mod solidali mal-istess socjeta` ai termini ta` l-Artikoli 66(5) u 66(3)(a) tal-Kap. 406. F`dan il-kaz, non si tratta ta` talba li ghandha tigi maghmula fil-konfront tas-socjeta` Auto Repairs and Services Limited ;

“3. Illi r-rikorrenti jridu jippruvaw illi Frank X. Fenech ma kellux taht it-tmexxija, amministrazzjoni jew kontroll tieghu xi flus jew proprjeta` tas-socjeta` Auto Repairs & Services Limited, kif minnhom allegat ;

“Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, gia` inghad illi r-rikorrent kien effettivament direttur tas-socjeta` Auto Repairs and Services Limited f`dak il-perjodu ghal liema hija dovuta s-somma mitluba u kwindi m`huwix minnu illi ma kellux taht it-tmexxija, amministrazzjoni jew kontroll tieghu flus jew proprjeta` tas-socjeta` Auto Repairs and Services Limited ;

“Illi in oltre, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, Frank X. Fenech agixxa in mala fede u kkontravjena l-artikolu 66(4) tal-Kap. 406 in kwantu fil-31 ta` Lulju 2006 iffirma declaration of solvency fil-kariga tieghu ta` direttur ghan-nom tas-socjeta` Auto Repairs & Services Limited ghalkemm sussegwentement irrizulta li fil-fatt l-istess socjeta` ma kellhiex flus bizzejjed biex thallas lill-kredituri taghha, fosthom l-intimat, u dan kif ser jigi ppruvat fit-trattazzjoni tal-kawza ;

“4. Illi ghalhekk, l-avviz mahrug mill-intimat fil-konfront ta` Frank X. Fenech jikkostitwixxi titolu ezekuttiv ai termini ta` l-Artikolu 59 tal-Kap. 406 fil-konfront taghha;

“Ghaldaqstant, in vista tas-suespost, it-talba tar-rikorrenti ghandha tigi michuda, bl-ispejjez kontra l-istess rikorrenti.”

Rat is-sentenza li tat il-Prim'Awla tal-Qorti Civili fit-13 ta' Novembru, 2012, li in forza tagħha ddeċidiet il-kawża billi:

“Fl-ewwel lok tiddikjara illi l-mejjet Frank X. Fenech ma kienx, għall-finijiet u effetti kollha tal-ligi, solidament responsabbli mal-kumpannija Auto Repairs and Services Limited (C20077) għall-hlas ta` taxxa fuq il-valur mizjud għaz-zmien ta` bejn l-1 ta` Novembru 2004 u l-31 ta` Lulju 2006.

“Fit-tieni lok tiddikjara għall-finijiet tal-Art.59(1) tal-Kap.406 illi l-avviz tas-16 ta` Frar 2010 li l-intimat hareg lill-mejjet Frank X. Fenech (ara fol 120 u fol 121 tal-process) ma jikkostitwix titolu eżekuttiv kontra l-istess Frank X. Fenech fil-kuntest u għall-ghanijiet tat-Titolu VII tat-Taqsim I tal-Kodici ta` Organizzazzjoni u Procedura Civili.

“Bl-applikazzjoni tal-Art.223(3) tal-Kap.12, tordna li kull parti tbatl l-ispejjez tagħha.”

Dik il-Qorti tat is-sentenza tagħha wara li għamlet is-segwenti konsiderazzjonijiet:

Ikkunsidrat :

II. Dritt

“Id-disposizzjoni li tirregola l-kostituzzjoni ta` titolu eżekuttiv favur l-intimat dwar hlas ta` taxxa u penali amministrattiva hija l-**Art.59 tal-Kap.406** illi taqra hekk –

“(1) Avviz mahrug mill-Kummissarju li juri ammont ta` taxxa u penali amministrattiva dovuti minn persuna għandu jkun xhieda bizzejjed, kemm-il darba ma tingiebx prova kuntrarja, li l-ammont ikun dovut lill-Kummissarju minn dik il-persuna u għalhekk jikkostitwixxi titolu eżekuttiv fil-kuntest u għall-finijiet tat-Titolu VII tat- Taqsim I tat-Tieni Ktieb tal-Kodici ta` Organizzazzjoni u Procedura Civili.

(2) Il-Kummissarju jista` jitlob il-hlas ta` kull taxxa u penali amministrattiva li għandha tithallas minn persuna skond dan l-Att bil-mezz ta` nota ta` talba għall-hlas, u jekk il-hlas mitlub ma jsirx fi żmien tletin jum mid-data meta dik in-nota ta` talba għall-hlas tkun giet notifikata lil dik il-persuna, il-Kummissarju jista` jgħaddi biex jgħor dak il-hlas bis-sahha tat-titolu eżekuttiv imsemmi fis-subartikolu (1) wara jumejn min-notifika lil dik il-persuna ta` talba għall-hlas li ssir permezz ta` att gudizzjarju.

“(3) *Id-disposizzjonijiet ta' l-artikolu 468 tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili ghandhom japplikaw dwar kull mandat mahrug bis-sahha tat-titolu eżekuttiv imsemmi f'dan l-artikolu u għall-izbank ta' kull flus li jingabru mill-bejgh fl-irkant tal-proprjetà maqbuda, u ebda oppozizzjoni jew rizerva fic-cedla ta' depozitu ma għandha twaqqaf il-hlas ta' xi somma li tkun depozitata fil-qorti wara li jkun sar dak il-mandat kif imsemmi qabel.*

“Mill-mod kif kien impostat r-rikors, huwa evidenti li l-istanza tar-rikorrenti hija diretta lejn l-ewwel (1) subinciz tal-Art.59. Ir-rikorrenti qeghdin ighidu illi għandhom provi bizzejjed biex juru li Frank X. Fenech ma kellux ihallas dak li kien pretiz minnu mill-intimat. Għalhekk kien ipprezentat ir-rikors tal-lum sabiex issir dik il-prova halli t-titolu eżekuttiv ma jiskattax.

“Din il-Qorti trid tghid illi dak li jrid jasal għalih l-ewwel (1) subinciz huwa divers minn dak previst mit-tieni (2) subinciz tal-Art.59.

“Fl-ewwel (1) subinciz it-titolu eżekuttiv huwa kostitwit hekk kif il-persuna koncernata tircievi l-**avviz** (**notice** fit-test Ingliż tal-ligi) għall-hlas ta' taxxa u penali amministrattiva u ma taghmel xejn biex ixxejjen, bi provi kuntrarji, dak li jkun qed jigi pretiz minnha.iggib prova kuntrarja. Għalkemm fl-ewwel paragrafu tar-rikors taghhom, ir-rikorrenti jaghmlu riferenza għal **nota ta' talba** (**demand note** fit-test Ingliż tal-ligi) li tissemma fit-tieni (2) subinciz **mhux** fl-ewwel (1) subinciz, huwa evidenti li r-rikorrenti fir-realtà kienet qeghda tirreferi għall-avviz (mhux għan-nota ta' talba) ladarba trid li bi provi kuntrarji ma thallix li jigi kostitwit it-titolu eżekuttiv. Din il-Qorti trid tghid illi dawn mhumiex legalizmi propju għaliex l-effett li l-ligi riedet tikseb bis-subinciz (1) kien divers minn dak tat-tieni (2) subinciz għaliex it-tieni (2) subinciz huwa konsegwenza tal-ewwel (1) subinciz.

“Anke għaliex m'għandhiex eccezzjoni *ad hoc* da parti tal-intimat, din il-Qorti qeghda tifhem illi meta r-rikorrenti jghidu fl-ewwel paragrafu tar-rikors taghhom illi propju fil-jum tal-mewt ta' l-awtur taghhom Frank X. Fenech waslet għandhom nota ta' talba għall-hlas ta' taxxa fuq il-valur mizjud (“it-taxxa”) li baqghet ma thallsitx mill-kumpannija Auto Repairs and Services Limited, u li għax gara hekk, il-Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud (illum maghruf bhala Direttur Generali [Taxxa fuq il-Valur Mizjud]) (“l-intimat”) kien qieghed jippretendi li kellha tithallas minn Frank X. Fenech kemm fil-kwalità personali tiegħu, kif ukoll bhala direttur tal-istess Auto Repairs and Services Limited, fil-fatt riedu jghidu illi kienu rcevev avviz għall-hlas skond l-ewwel (1) subinciz tal-Art.59. Hekk ser tittrattah din il-qorti. Il-fehma ta' din il-Qorti tissahhah ukoll mill-fatt illi fil-kaz tal-lum, il-vertenza mhijiex jekk ir-rikorrenti ttentawx il-procedura korretta biex jikkontestaw il-pretensjoni tal-intimat għall-hlas tat-taxxa. In kontestazzjoni hija l-pretensjoni tar-rikorrenti illi m'għandhom ihallsu xejn mill-hlas illi l-intimat kien qieghed jippretendi

minghand Frank X. Fenech ghaliex dan tal-ahhar ma kien obligat ihallas xejn.

“In vista ta` l-binarij li fasslu l-partijiet għall-istanza tal-lum, din il-Qorti sejra tagħmel riferenza għall-**Art.66 tal-Kap.406** li tittratta r-rappreżentanza. Il-partijiet għamlu riferenza specifika għal din id-disposizzjoni fir-rikors, fir-risposta u waqt it-trattazzjoni tal-kawza. L-artikolu jaqra hekk –

“(1) *Kull segretarju, manager, direttur, stralcjarju jew ufficjal principali iehor ta’ enti jew korp ta’ persuni, kull werriet u ezekutur testamentarju u kull kuratur ta’ l-eredità vakanti ta’ persuna mejta, u kull min ikun tutor, kuratur, amministratur jew trustee ta’ xi persuna ohra jew ta’ xi trust, fund, jew enti iehor ghandu jkun rappreżentant, għall-ghanijiet ta’ dan l-Att, ta’ dak il-korp ta’ persuni, persuna mejta, persuna ohra, trust, fund jew enti iehor skond il-kaz.*

“(2) (a) *Meta persuna li ma tkunx stabbilita f’Malta u mhux stabbilita fil-Komunità, tkun jew tenhtieg li tigi registrata taht dan l-Att kull persuna residenti f’Malta li lilha tigi provduta dik il-provvista taxxabli jew li tkun agent jew b’mod iehor ikollha relazzjoni tan-negozju magħha ghandha, jekk tigi hekk mahtura mill-Kummissarju permezz ta’ avviz bil-miktub, u sakemm xi persuna ohra residenti f’Malta li tkun accettabbli għall-Kummissarju tkun giet hekk mahtura mill-persuna imsemmija l-ewwel, tkun rappreżentanti ta’ l-imsemmija persuna.*

“(b) *Meta persuna li ma tkunx stabbilita f’Malta, izda tkun stabbilita fil-Komunità, tkun, jew tkun mehtiega li tkun registrata taht dan l-Att, tista’, permezz ta’ avviz bil-miktub lill-Kummissarju, tinnomina bhala rappreżentant tagħha xi persuna residenti f’Malta lit kun accettabbli għall-Kummissarju.*

“(c) *Għall-ghan ta’ dan is-subartikolu, il-Ministru jista’ b’regolamenti jippreskrivi l-kondizzjonijiet li jirregolaw hatra bhal dik.*

“(3) (a) *Bla hsara għad-disposizzjonijiet tas-subartikolu (5) rappreżentant ta’ persuna ikun responsabbli bl-istess mod u sa l-istess limitu bhal dik il-persuna li jkun qieghed jirrapprezenta għall-obbligazzjonijiet kollha imposti b’dan l-Att jew bis-sahha tieghu.*

“(b) *Kull haga li ssir jew tonqos milli ssir minn rappreżentant li jagixxi f’dik il-kariga ghandha titqies għall-ghanijiet ta’ dan l-Att li tkun saret jew naqset milli ssir mill-persuna li huwa jkun qieghed jirrapprezenta.*

“(c) *Avviz li jigi notifikat lir-rappreżentant jew hlas lura li jsir lil rappreżentant fil-kariga tieghu ta’ rappreżentant taht kull disposizzjoni ta’ dan l-Att gghandhom jitqiesu bhala notifikat jew magħmul lill-persuna li huwa jkun rappreżentant tagħha.*

“(d) *Li persuna tkun jew tinhatar rapprezentant ta’ persuna ohra ma tehlisx lit-tieni persuna minn kull obbligu jew responsabbiltà taht dan l-Att.*

“(4) *Rapprezentant li jkollu taht it-tmexxija jew kontroll tieghu xi flus jew proprjetà ta’ persuna jew dovuti lil persuna li huwa jkun rapprezentant taghha ma ghandux jiddisponi minn dawk il-flus jew proprjetà kemm-il darba ma jkunx haseb bizzejjed ghal kull taxxa dovuta taht dan l-Att.*

“(5) *Rapprezentant ikollu responsabbiltà solidali mal-persuna li jkun qieghed jirrapprezenta ghat-taxxa dovuta minn dik il-persuna :*

“*Izda meta ir-rapprezentant ikun agixxa in bona fede u ma jkunx qieghed xjentement jikkontravjeni is-subartikolu (4) jew kull obligazzjoni ohra taht dan l-Att, ir-responsabbiltà tieghu taht dan is-subartikolu ghandha tkun limitata ghall-flus jew ghall-valur tal-proprjetà li huwa jkun qieghed jamministra jew jikkontrolla li tkun ta’ persuna jew dovuta lil persuna li huwa jkun ir-rapprezentant taghha.*

“**Ikkunsidrat :**

“III. Provi

“Din il-Qorti sejra taghmel riferenza **biss** ghal dawk mill-provi akkwiziti illi huma **rilevanti** ghall-istanza tar-rikorrenti kif dedotta, u ghad-difiza tal-intimat.

“FI-affidavit taghha, **ir-rikorrenti Marie Therese Fenech** li tigi l-armla ta` Frank X. Fenech, li miet fit-18 ta` Frar 2010, xehdet illi zewgha kien azzjonista u direttur ta` Melita Insurance Brokers Limited li flimkien ma` l-ahwa Zammit tal-karozzi kienu ffurmaw il-kumpannija Auto Repairs and Services Limited (“Auto Repairs”) biex isewwu l-karozzi. Ftit li xejn kienet taf dwar il-kumpannija. Meta zewgha kien l-isptar, irceviet xi karti mill-qorti u cemptet lill-Av. Peter Fenech dwarhom. Dakinhar stess li waslu l-karti, zewgha kellu stroke u miet. Irceviet ukoll ittra mid-Dipartiment tal-VAT li tatha wkoll lill-Av. Fenech. Dan qalilha li kien se jkollha ssir kawza kontra d-dipartiment. Ghalkemm kien direttur ta` Auto Repairs, zewgha ma kienx jircievi paga.

“FI-affidavit tieghu, **ir-rikorrent Richard Fenech** li jigi iben Frank X. Fenech xehed illi wara l-mewt ta` missieru huwa rcieva f`ismu karti mid-Dipartiment tal-VAT ghall-hlas ta` ammonti li, skond dak id-Dipartiment, kienu dovuti minn missieru. Jaf li missieru kienu ilu s-snin jahdem fil-qasam tal-assikurazzjoni bi shab ma` Frank V. Fenech. Dak kien l-uniku impieg illi kellu. Kien jaf li tramite l-kumpannija ta` assikurazzjoni ta` bejn missieru u Frank V. Fenech saret il-kumpannija Auto Repairs. Missieru kien direttur ta` Auto Repairs pero` ma kienx jithallas.

“FI-affidavit tieghu, **ir-rikorrent Mario Fenech** iben iehor ta` Frank X. Fenech xehed illi wara l-mewt ta` missieru huwa rcieva f`ismu karti mid-Dipartiment tal-VAT ghall-hlas ta` ammonti li, skond dak id-Dipartiment, kienu dovuti minn missieru. Dwar in-negozju ta` missieru ma kienx jaf xejn.

“FI-affidavit tieghu, **Frank V. Fenech** xehed illi kien shab ma` Frank X. Fenech fin-negozju tal-assikurazzjoni. Ikkonferma illi l-kumpannija taghhom Melita Insurance Brokers kellha ishma fil-kumpannija Auto Repairs. Hu kien direttur ta` Auto Repairs kif kien Frank X. Fenech. Qatt ma hadem f` Auto Repairs. L-istess ighodd ghal Frank X. Fenech. Ighid hekk – *Jiena niddikjara wkoll li la jiena u lanqas Frank Xavier Fenech ma qatt hadna jew kellna fil-pussess taghna propjeta` mobbli jew immobbli tal-kumpannija, la meta kienet ghadha topera l-kumpannija u lanqas wara meta ghaddiet f`idejn l-istralcjarju. Qatt ma rcevejna jew gbarna flus tal-kumpannija jew hrigt xi ricevuti tal-VAT u lanqas qatt ma mlejt formola tal-VAT. Lanqas kont infurmat li kien hemm xi ammonti ta` taxxa li ma thallsux.*

“Kompla jixhed illi Auto Repairs ghaddiet minn problemi finanzjarji. Sar tentattiv ta` *voluntary winding up*, izda ma kienx hemm qbil bejn id-diretturi li jsir hekk. Minflok sar xoljiment b`ordni tal-qorti b`effett mill-**5 ta` Marzu 2007** u nhatar Dr. Stefano Filletti bhala stralcjarju. Dan inghata lista shiha tal-krediti u debiti ta` Auto Repairs.

“Fisser illi l-ewwel darba li sar jaf illi l-intimat kien qieghed jippretendi hlas kien meta kien notifikat b`ittra ufficjali li kienet prezentata fit-23 ta` Jannar 2008. Ighid illi – *Qabel din l-ittra ufficjali jiena qatt la personalment u lanqas ghan-nom tal-kumpannija ma kont ircevejt xi interpellanza dwar VAT. Ighid ukoll illi – qatt ma kellu u llum lanqas ma ghandi taht it-tmexxija, amministrazzjoni jew kontroll tieghi xi flus jew propjeta` tal-kumpannija ... Ma ghandi xejn fil-pussess tieghi li huwa propjeta` tal-kumpannija. Dan ighodd ukoll ghal siehbi Frank Xavier Fenech u ghad-diretturi kollha l-ohra.*

“Sostna illi meta bdiet topera l-kumpannija kien imur l-premises taghha l-Imriehel darba fix-xahar sakemm irtira ghax imbaghad ma marx aktar ghax mar joqghod Ghawdex. Il-laqghat tal-bord tad-diretturi kienu jsiru barra l-premises taghha.

“Fil-**kontroezami**, **Frank V. Fenech** xehed illi huwa kien mill-bidu u baqa` sal-ahhar direttur ta` Auto Repairs. Meta rcieva l-avviz tal-intimat, huwa kien direttur. Id-diretturi l-ohra kienu Frank X. Fenech, Joseph Zammit u Victor Zammit. Hadd ma kien direttur manigerjali. Kienu kollha *non executive directors*. It-tmexxija ta` kuljum tan-negozju kienet fdata lill-foreman li kienu wkoll *manager*. Kien hemm ukoll Richard Fenech li kien jahdem fit-tiswija tal-vetturi. Hu personalment ma kienx izomm kuntatt ma` dawn il-persuni. Lanqas ma ha rwol attiv biex jara x`kien qed jigri fil-kumpannija.

“FI-affidavit tieghu, **Dr. Peter Fenech** xehed illi huwa kien konsultat minn Auto Repairs. Kien sar tentattiv ta` *voluntary liquidation* tal-kumpannija. Inhatar anke stralcjarju jismu Mario Chetcuti. Gara pero` li l-process volontarju ma bediex ghaliex wiehed mid-diretturi ried li x-xoljiment tal-kumpannija jsir mill-qorti. Frank V. Fenech jigi missieru. Jaf li l-intimat esiga hlas ta` taxxa kemm minghand missieru personalment kif ukoll minghand Frank X. Fenech separatament. It-tnejn ikkontestaw il-pretensjonijiet tal-intimat quddiem il-qrati. Il-proceduri qeghdin fl-appell.

“FI-affidavit tieghu, **Dr. Anthony J. Cassar** xehed illi huwa kien awditur u d-ditta tieghu Anthony J. Cassar Auditors kienet involuta fit-twaqqif tal-kumpannija Auto Repairs. L-azzjonisti kienu Melita Insurance Brokers Limited u Mira Motor Sales Limited b`ishma ndaqs. Sakemm kien deciz li l-kumpannija tmur fi stralc, l-audits saru regolarment. Frank X. Fenech ma kienx *executive director* ta` Auto Repairs. Il-kumpannija kellha tmexxija ndipendenti mid-diretturi. L-ebda wiehed mid-diretturi ma kellu taht il-kontroll jew amministrazzjoni tieghu flus jew propjeta` tal-kumpannija.

“FI-affidavit tieghu, **Philip Sammut** xehed illi huwa kien *part-time accountant* ta` Auto Repairs. Ighid – *hadit hsieb li l-kumpannija tkun konformi mar-regoli vigenti nkluz taxxa fuq il-valur mizjud. Jiena nikkonferma li sakemm ittiehdet id-decizjoni li l-kumpannija titpogga fi stralc fl-2006, il-preparazzjoni tad-dokumenti ghal audited accounts tal-kumpannija kienu jsiru fuq bazi regolari u fil-hin. Jiena kont nimla ukoll il-formoli tat-taxxa fuq il-valur mizjud fil-hin u kont inhallihom mal-accounts clerk. Jiena naf li kien hemm erbgha diretturi fi hdan din il-kumpannija u ... li l-ebda wiehed mid-diretturi ... ma kien impjegat ‘full time’ ... qatt ma rrizultali li d-diretturi kellhom fil-pussess taghhom flus jew propjeta` appartenenti lill-kumpannija la meta kienet qieghda topera u lanqas qabel ghaddiet f`idejn l-istralcjarju ... Nikkonferma li qabel ittiehdet id-decizjoni li l-kumpannija tidhol fil-process ta` likwidazzjoni kien hemm diversi kredituri li kellhom jiehdu mill-kumpannija u diversi debiti x`jingabru.*

“Kien esebit bhala prova affidavit li ha l-mejjet **Frank X. Fenech** fis-16 ta` Marzu 2009 ghall-fini tal-kawza fl-ismijiet *Frank X. Fenech vs Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud* (Rikors Nru 1105/08/GCD). Hemm xehed illi ghalkemm kien direttur ma` tlieta ohra ta` Auto Repairs *qatt ma hdimt mal-kumpannija, u ma kontx partecipi fit-tmexxija ordinarja ta` l-istess ... niddikjara li qatt ma kelli u llum lanqas ma ghandi taht it-tmexxija, amministrazzjoni jew kontroll tieghi xi flus jew propjeta` tal-kumpannija ... Ma ghandi xejn fil-pussess tieghi li hija propjeta` tal-kumpannija.*

“**Frank X. Fenech** kien wiegeb ghal domandi in **kontroezami**. Xehed illi fil-garage fejn kienet issir in-negozju ta` Auto Repairs it-tmexxija kienet f`idejn il-foreman. Il-karti u l-accounts kienu f`idejn l-accountant. Id-decizjonijiet dwar il-kumpannija kienu jittiehdu mill-bord tad-diretturi

meta kien jiltaqa`. Ma kienx hemm direttur eżekuttiv. Baqa` direttur sa ma l-kumpannija marret fi stralc.

“**Dr. Stefano Filletti** xehed illi kien mahtur mill-qorti bhala stralcjarju ta` Auto Repairs. L-istralc illum huwa maghluq. Jixhed illi sab *declaration of solvency* ta` Auto Repairs li kienet iffirmata minn tnejn mid-diretturi biss u cioe` Frank X. Fenech u Frank V. Fenech. Id-direttur li ma ffirmax dik id-dikjarazzjoni ghamel kawza kontra dawn it-tnejn fejn zammhom responsabbli għadebiti ta` Auto Repairs. Din il-kwistjoni tad-*declaration of solvency* saret irrilevanti għall-fini tal-istralc kondott minnu b`ordni tal-qorti għar-raguni li hadd mill-kredituri ma talab li jesigi l-hlas tal-krediti minghand id-diretturi għalkemm hadd mill-kredituri ma thallas. Meta kellem lid-diretturi, dawn qalulu li hadd minnhom ma kien direttament involut fit-tmexxija ta` Auto Repairs.

“**Joseph Zammit** xehed illi huwa kien direttur ta` Auto Repairs. Kien jirrapprezenta l-interess ta` Mira Motors li kienet azzjonista. It-tmexxija tal-kumpannija kienet f`idejn Frank V. Fenech fis-sens illi huwa kien il-*managing director*. FI-2001 Mira Motors bieghet l-ishma tagħha f`Auto Repairs lil Melita Insurance. Hu u huh Victor ma baqghux diretturi. Waqt il-laqgħat tal-bord tad-diretturi, Frank V. Fenech kien jispjega lit-tlieta l-ohra kif kienet miexja Auto Repairs. Iz-zewg diretturi hejjew id-*declaration of solvency*. Huwa sar jaf biha wara li nbagħtet ad insaputa tiegħu lir-Registratur tal-Kumpanniji. Mira Motors kienet kreditur ta` Auto Repairs.

“Fil-**kontroezami**, **Joseph Zammit** xehed illi Mira Motors kienet kreditriċi ta` Melita Insurance wkoll. FI-2006, huwa kien għadu direttur ta` Auto Repairs għalkemm kienu bieghu l-ishma, għaliex il-proceduri tar-Registru tal-Kumpanniji ma kienux saru. Kienet issejjet laqgħa tal-bord tad-diretturi fejn intalab jiffirma d-*declaration of solvency*. Hu rrifjuta. Frank V. Fenech kien ic-Chairman ta` Auto Repairs, kien il-*factotum* u kien jithallas skond ma kien ighidlu Frank X. Fenech.

“**Maryanne Schembri** mid-Dipartiment tal-VAT xehdet illi fis-16 ta` Frar 2010 id-Dipartiment baġħat lil Frank X. Fenech f`ismu propju u bhala direttur ta` Auto Repairs avviz għall-hlas ta` €42,620.69 bhala VAT għaz-zmien ta` bejn l-1 ta` Novembru 2004 u l-31 ta` Lulju 2006 u interpellat ihallas fi zmien hamest ijiem min-notifika. In-notifika tal-avviz saret fit-18 ta` Frar 2010. Billi Frank X. Fenech lahaq miet, id-Dipartiment rega` baġħat tliet avvizi bid-data tat-23 ta` Marzu 2010 lit-tliet rikorrenti individwalment, kull wiehed minnhom bhala eredi tal-istess Frank X. Fenech. Ir-registered person kienet Auto Repairs. Id-Dipartiment waqaf sal-31 ta` Lulju 2006 peress illi mir-Registru tal-Kumpanniji kienu nformati wara dik id-data bdew il-proceduri tax-xoljiment u stralc ta` Auto Repairs.

“Kienu esebiti dokumenti.

“*Fosthom* –

“*Id-declaration of solvency* li kienet prezentata fil-25 ta` Awissu 2006 (ara fol 74).

“Ir-ricerki testamentarji ta` Frank X. Fenech (ara fol 81 et seq) mnejn jirrizulta li s-successjoni tieghu hija regolata b`testment unica charta tal-14 ta` Gunju 2000 fl-atti tan-Nutar Dr. Joseph Brincat. L-eredi tieghu kienu wliedu Mario u Richard ahwa Fenech.

“*Il-memorandum* u *l-articles of association* ta` Auto Repairs mnejn jirrizulta li Frank V. Fenech u Frank X. Fenech baqghu sa mill-bidu diretturi taghha. L-istess ighodd ghal Joseph Zammit. L-uniku bidla fid-diretturi saret fit-22 ta` Settembru 1999 meta Paul Zammit spicca minn direttur u minflok lahaq Victor Zammit.

“L-avvizi ghall-hlas li ntbaghtu lil Frank V. Fenech, Frank X. Fenech, Mario Fenech, Maria Teresa Fenech, u Richard Fenech.

“U x-xiehda ta` Frank V. Fenech fil-kawza *Frank X. Fenech vs Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud* (Rik. Gur. Nru. 1105/08 GCD) fejn xehed *inter alia* illi *l-manager tal-kumpannija kien Mr. Richard Fenech*. Kien imexxi l-garage. Kien il-bord li impjegah f`dik il-kariga. Ir-rwol tal-bord tad-diretturi kien li jaghti direzzjoni u jwettaq haddiehor.

“**Ikkunsidrat :**

“**IV. Risultanzi**

“Il-persuna taxxabli ghall-fini tal-Kap.406 kienet il-kumpannija Auto Repairs.

“Riferibbilment ghall-hames avvizi ta` hlas ta` taxxa fuq il-valur mizjud (a fol 118 et seq), li jkopru z-zmien ta` bejn l-1 ta` Novembru 2004 u l-31 ta` Lulju 2006, id-diretturi tal-kumpannija kienu Frank V. Fenech, Frank X. Fenech, Joseph Zammit u Victor Zammit.

“Fil-kawza tal-lum, il-lenti ta` din il-qorti hija koncentrata fuq Frank X. Fenech.

“Skond l-Art.66(1) tal-Kap.406, meta l-persuna taxxabli tkun kumpannija, *direttur* taghha huwa meqjus bhala rapprezentant taghha *ghall-ghanijiet ta' l-Att*.

“Jirrizulta li Auto Repairs hallset it-taxxa li kellha taghti ghaz-zmien ta` sal-31 ta` Ottubru 2004. Pero` baqghet inadempjenti fil-hlas tat-taxxa dovuta ghaz-zmien ta` wara li kien ikopri l-perijodu ta` bejn l-1 ta` Novembru 2004 u l-31 ta` Lulju 2006. Kien ghalhekk li ghal dak iz-zmien partikolari daret ghall-hlas fuq id-diretturi jew min minnhom.

“Skond l-Art.66(3)(a) tal-Kap.406, direttur ghax huwa meqjus bhala rapprezentant tal-persuna taxxabli huwa responsabbli *bl-istess mod u sa l-istess limitu bhal dik il-persuna li jkun qieghed jirrapprezenta ghall-obbligazzjonijiet kollha imposti b'dan l-Att*. Ghalhekk isegwi skond l-Art.66(3)(b) li meta direttur jonqos, dak in-nuqqas jitqies daqs li kieku sar mill-persuna taxxabli

“L-istanza tar-rikorrenti specifikament tittratta tlieta mill-avvizi ta` hlas li baghtilhom l-intimat wara l-mewt ta` Frank X. Fenech fejn interpellahom kull wiehed minnhom bhala eredi ta` l-istess Frank X. Fenech sabiex ihallsu taxxa fuq il-valur mizjud li kienet pretiza minn Frank X. Fenech bhala rapprezentant ta` Auto Repairs.

“Riferibbilment ghat-tliet avvizi, din il-qorti tirrileva illi, abbazi tar-ricerki testamentarji ta` Frank X. Fenech, jirrizulta li ghalkemm ir-rikorrenti Mario u Richard ahwa Fenech huma l-eredi testati ta` Frank X. Fenech, ir-rikorrenti Maria Teresa Fenech mhijiex eredi tieghu. Ghalhekk l-avviz tal-hlas a fol 123 mibghut lil Maria Teresa Fenech bhala eredi ta` Frank X. Fenech huwa zbaljat u ma jistax iwassal ghal titolu ezekuttiv skond l-Art.59(1) tal-Kap.406.

“Ghar-rigward tal-avviz mibghut lil Mario Fenech a fol 122, u dak mibghut lil Richard Fenech a fol 125, diversi huma l-konsiderazzjonijiet. Ghaliex ladarba rrizulta illi huma t-tnejn l-eredi ta` missierhom Frank X. Fenech, jekk dan tal-ahhar, bhala rapprezentant ta` Auto Repairs, kien responsabbli personalment ghall-hlas ta` taxxa daqs il-persuna taxxabli u cioe` Auto Repairs, allura dik ir-responsabilita` civili ghall-hlas tigi trasmetta lilhom lilhom b`wirt.

“Waqt il-gbir tal-provi, din il-qorti nnotat illi r-rikorrenti ghamlu enfasi fuq il-fatt illi ghalkemm Frank X. Fenech kien direttur ta` Auto Repairs fiz-zmien in kwistjoni, la kien jithallas mill-kumpannija u lanqas kellu sehem fil-kontroll jew tmexxija taghha.

“F`dan il-kuntest, din il-qorti tara distinzjoni bejn is-subinciz (4) u s-subinciz (5) tal-Art.66 tal-Kap.406.

“Fl-ambitu tas-subinciz (4), ir-responsabilita` tar-rapprezentant li jkollu taht it-tmexxija jew kontroll tieghu xi flus jew proprjeta` ta` persuna jew dovuti lil persuna li huwa jkun rapprezentant taghha ghandha sinjifikat u portata partikolari. U cioe` mhux illi tesenta lil dak id-direttur minn responsabilita` ghall-hlas ta` VAT kif qeghdin jimplikaw ir-rikorrenti izda unikament biex ma jiddisponix minn dawk il-flus jew proprjeta` kemm-il darba ma jkunx haseb bizzejjed ghal kull taxxa dovuta taht dan l-Att.

“Diversa hija l-konsiderazzjoni tal-agir u mgieba ta` Frank X. Fenech fil-kuntest tal-Art.66(5) tal-Kap.406. Ghaliex b`dik id-disposizzjoni, id-direttur qieghed jinghad illi ghandu *responsabbilita` solidali mal-persuna li jkun qieghed jirrapprezenta ghat-taxxa dovuta minn dik il-persuna*.

“Hemm pero` inserit proviso illi jghid li meta r-rapprezentant ikun agixxa in bona fede u ma jkunx qiegħed xjentement jikkontravjeni is-subartikolu (4) jew kull obligazzjoni ohra taht dan l-Att, ir-responsabbiltà tiegħu taht dan is-subartikolu għandha tkun limitata għall-flus jew għall-valur tal-proprjetà li huwa jkun qiegħed jamministra jew jikkontrolla li tkun ta' persuna jew dovuta lil persuna li huwa jkun ir-rapprezentant tagħha.

“Għal din il-qorti, irrizulta mill-assjem tal-provi illi għalkemm mid-data tal-kostituzzjoni tagħha sal-jum meta l-kumpannija kienet dikjarata xjolta mill-qorti Frank X. Fenech baqa` direttur ta` Auto Repairs, u allura nkluz iz-zmien indikat fl-avvizi tal-hlas, l-unika funzjoni li jirrizulta li kellu kien illi jattendi l-bord tad-diretturi minn zmien għal zmien. U jiddeciedi bħad-diretturi l-ohra. B`daqshekk pero` ma jfissirx li kien involut fit-tmexxija ta` kuljum tal-kumpannija. Kif lanqas ma rrizulta li personalment amministra jew ikkontrolla flus jew beni ohra tal-kumpannija. Ma jistax jingħad illi kiser xi obbligu kontemplat mis-subinciz (4) tal-Art.66. Kwindi din il-qorti tghid li jiskatta l-proviso tas-subinciz (5) tal-Art.66. Abbazi tal-preponderanza tal-provi, il-mejjet Frank X. Fenech ma jistax jitqies illi *de proprio* kien solidament responsabbli għall-hlas flimkien mal-persuna taxxabbli għat-taxxa pretiza mill-intimat.

Rat ir-rikors tal-Appell tal-intimat Kummissarju tat-Taxxi (ġia` l-Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Miżjud) li in forza tiegħu, għar-raġunijiet minnu premissi, talab li din il-Qorti jogħgobha tħassar, tirrevoka u tannulla s-sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fit-tlettax (13) ta' Novembru 2012 fil-kawża fl-ismijiet Marie Therese (I.D. 659329M), Richard Fenech (I.D. 32470G) u Mario Lino Fenech (I.D. 50264G) fil-kwalita` tagħhom ta' eredi preżunti tal-mejjet Frank X. Fenech (I.D. 717227M) vs Il-Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Miżjud fuq riferita, bl-ispejjeż kontra r-rikorrenti appellati;

Rat ir-risposta tar-rikorrenti li in forza tagħha, għar-raġunijiet minnhom premessi, jissottomettu li l-appell tal-appellant għandu jiġi miċħud, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-istess appellant;

Semgħet lid-difensuri tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawża u d-dokumenti esebiti;

Ikkonsidrat:

Illi f'din il-kawża, ir-rikorrenti, bħala eredi prezunti tal-mejjet Frank X. Fenech, qed jikkontestaw talba mill-intimat intiża li żżomm lill-mejjet, u allura lill-eredi tiegħu, responsabbli personalment għat-taxxa dovuta mis-soċjeta` Auto Repairs & Services Ltd. Hu ċar li fit-terminu tal-Artikoli 66(5) u 66 (3)(a) tal-Att dwar it-Taxxa fuq il-Valur Miżjud (Kap. 406 tal-Liġijiet ta' Malta), ir-regola hi li d-decujus Frank X Fenech, bħala direttur tas-soċjeta` Auto Repairs & Services Ltd., kien responsabbli b'mod solidali mal-imsemmija soċjeta` għall-obbligazzjonijiet kollha tagħha taħt l-imsemmi Att, inkluż għal nlas tat-taxxa dovuta.

Hemm eċċezzjoni għal din ir-regola li hi kontenuta fil-proviso għall-Artikolu 66(5) imsemmi. Skont dan il-proviso, ir-responsabbilita` tad-direttur tkun limitata jekk (a) ikun in buona fede u (b) ma jkunx

xjentement ikkontravjena jew is-sub-artikolu 66(4) jew kull obligazzjoni oħra taħt l-imsemmi att.

L-ewwel Qorti qieset applikabbli dan il-proviso meta qieset li d-decujus kien *a non-executive director*, ma kienx involut fit-tmexxija ta' kuljum tal-kumpanija, u l-funzjoni tiegħu kienet biss li jattendi laqgħat tal-bord tad-diretturi minn żmien għal żmien.

L-intimat appella mis-sentenza u jissottometti li mill-provi jirriżulta ċar li dan il-proviso ma kellux jiġi applikat f'dan il-kaz.

Din il-Qorti taqbel mal-appell tal-intimati. Mill-provi jirriżulta li fit-30 ta' April, 2009, id-decujus kien instab ħati mill-Qorti tal-Maġistrati bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali li kkontravvjena ċertu obbligi imposti fuqu mil-liġi. Dan ifisser li, anke jekk il-kontravvenzjoni ma kenitx waħda serja, huwa fil-fatt kiser xjentement obligazzjoni taħt l-imsemmi Att, u allura l-proviso mhux applikabbli.

Din il-Qorti lanqas ma hi konvinta li d-decujus aġixxa dejjem in buona fede. Fil-kwalita` tiegħu ta' direttur iffirma (flimkien ma' direttur ieħor) *declaration of solvency* fir-rigward tal-istess soċjeta`. Tali dikjarazzjoni tkun aċċessibbli għall-kredituri kollha tas-soċjeta`, u anke għal min ikun imħajjar jidhol f'relazzjoni kummerċjali magħha. B'din id-dikjarazzjoni, li

suppost issir wara analiżi bir-reqqa tas-sitwazzjoni tal-kumpanija, is-soċjeta` tkun qed tgħid lil terzi li hi solvibbli u jista' jsir negozju magħha. Fil-fatt, pero`, is-soċjeta` ma kellhiex assi biżżejjed biex tħallas lill-kredituri tagħha u din l-istqarrija saret b'ingann. Fil-fatt, it-tielet direttur tas-soċjeta` ma ffirmax tali dikjarazzjoni u fittex ġudizzjarjament liż-żewġ diretturi l-oħra biex iżommhom responsabbli għad-debiti tas-soċjeta`.

Ma hix skuża li d-decujus ma kienx jagħti wisq każ ta' x'inhu jiġri fis-soċjeta`. Kien jattendi l-laqqgħat tal-bord tad-diretturi u żgur li kien jaf li s-soċjeta` kienet insolwibbli; tali xjenza għandha tkun faċilment ammessa, billi hija ħaġa inverosimili li direttur ma jkunx edott jew ma setax ikun edott mill-affarijiet tas-soċjeta`. B'semplici domandi pertinenti lill-accountant tas-soċjeta`, kien ikun jaf kollox, in partikolari s-sitwazzjoni finanzjarja tas-soċjeta` tiegħu.

Direttur, fiż-żminijiet talum, ma jistax ifarfar mir-responsabilitajiet tiegħu billi "joqgħod gallerija" u ma jsaqsix domandi pertinenti għat-tmexxija tan-negozju. Irid isegwi x'inhu jiġri u jieħu interess fit-tmexxija tas-soċjeta`, anke jekk hu *non-executive director*. Kif qalet din il-Qorti fil-kawża fl-ismijiet **Borg Cardona v. Zammit et**, deciża fl-14 ta' Mejju, 2010:

"Id-diretturi ma jistghux jaharbu mir-responsabbilta` tagħhom billi jghidu li huma ma kienux jafu x'kienet il-vera sitwazzjoni tal-kumpanija jew li ma jifhmux jew li huma joqgħodu fuq dak li jghidulhom il-konsulenti

mqabbdha minnhom. Lanqas ma jista' direttur jahrab mir-responsabbilta' tiegħu bl-iskuza li hu kien *minority shareholder* jew *non-executive director*. Direttur, anke jekk *non-executive* jew minoritarju għandu l-istess responsabbilta' bħad-diretturi l-oħra u għandu l-obbligu li jkun jaf u jimpenja ruħu li jwettaq id-doveri mposti fuqu mil-ligi. Kif jgħid il-Professor Andrew Keay,⁶⁶ *"Today it is very difficult for a director to argue that he was not a party to the carrying on of the business of the company (unless such director registers a dissenting opinion), especially since it is one of the duties of directors to actually participate in the business of the company."*

(ara wkoll **"Mamo v. Il-Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Miżjud"** deċiżja minn din il-Qorti fis-27 ta' Ġunju, 2014).

Mid-dikjarazzjoni inveritiera li għamel id-deċujus li s-soċjeta' kienet solvibbli, huwa waqqa' kull presunzjoni li seta' kien in buona fede, u din il-Qorti ma tarax allura li jista' jigi invokat favur tiegħu l-proviso għall-Artikolu 66(5) tal-imsemmi Kap. 406.

Għaldqstant, għar-raġunijiet premeżsi, tiddisponi mill-appell tal-intimat Kummissarju tat-Taxxi billi tilqa' l-istess, tħassar u tirrevoka s-sentenza tal-ewwel Qorti, u tgħaddi biex tiċċad it-talba tar-rikorrenti.

L-ispejjeż ta' din il-kawża jitħallsu kollha mir-rikorrenti *in solidum*.

Silvio Camilleri
Prim Imħallef

Tonio Mallia
Imħallef

Joseph Azzopardi
Imħallef

Deputat Reġistratur
df